

אך כל זה לשמואל דאפילו מתעסק באיסור פטור ממלאכת מחשבת, והוצרך לתרץ הא דתינוקות הואיל ומקלקל חייב וכו', אך רבא דס"ל דמתעסק באיסור אינו פטור משום מלאכת מחשבת, כמו שכתב שם רש"י (בד"ה אפילו ר' יהושע מחייב), לא קשה מידי מתינוקות, דחשיב מתעסק באיסורא [דבמגיני שלמה כתב דתינוקות אף דמתכוין למול הבן שמונה ימים, חשיב ל' מתעסק באיסורא, הואיל ואסור בעצם, רק מילה דוחה שבת], ולפ"ז נאמר דר"א ס"ל כמאן דאמר מקלקל בחבורה פטור, וכן משמע לשיטת הראשונים ורש"י מכללם בשבת (ק"ו ע"א) דפלוגתא דמקלקל החבורה - תלוי בפלוגתא דמלשאצ"ג אי חייב, וא"כ ר"א דס"ל בכל מקום דמלשאצ"ג חייב, ס"ל מקלקל בחבורה פטור, וניחא מה שפירשתי בספרי דברי רש"י בשבת (צ"ד ע"ב), על פי דברי רש"י כריתות אליבא דרבא, וסוגיא דזבחים ניחא אליבא דשמואל ע"כ.

ובפ"י רנ"ב (ובאגלי טל החדש סי' צ"ו) כתב דר' אליעזר בזבחים, לאו היינו ר"א - בר פלוגתי דר' יהושע, אלא ר' אליעזר אחר - שהי' תלמידו של ר"ע, כדאמרין בזבחים (ק"ו ע"ב) ר' אליעזר בשיטת רבו רבי עקיבא אמרה.

★ ★

בגמ' האי בה מאי עביד ל' מיבעי' ל' פרט למתעסק.

הנה הר"ן (פסחים כ"ד ע"ב מדפי הרי"ף) מביא מהרא"ה דאף דכפאוהו ואכל מצה יצא ידי חובתו, למ"ד מצות אין צריכות כונה, אבל אם טעה וחשב שהיום הוא חול או שזה אינו מצה, בכה"ג לכולי עלמא לא יצא.

וביאור הבית מאיר (או"ח סי' תקפ"ט) דהרא"ה ס"ל דכמו דמתעסק בעבירה - פטור מן הקרבן, כמו כן המתעסק במצוה - אינו יוצא ידי חובתו.

אמנם העיר ע"ז הגר"א וסרמן בקובץ שעורים (פסחים סי' רט"ו) דזה תליא במחלוקת הנ"ל, דא"א לומר דמתעסק מפקיע ממנו המצוה, רק אם נפרש (-כהמקור"ח והאב"ג) דמתעסק הוא פטור לגמרי, ואין כאן איסור כלל מן התורה, ממילא אפשר לומר גם להפוך, שבמצוה - מתעסק מפקיע ממנו כל המצוה, ואינו יוצא ידי חובתו, אבל אם נפרש (-כהגרעק"א) דמתעסק אינו רק פטור בקרבן, אבל

סוף לילה ותחילת היום, דגם כן פטור, לפי מאי דמבואר ביומא (פא ע"א) חמשה קראי כתיבי במלאכה חד לאזהרה דיממא וחד להזהרה דליליא, א"כ מבואר דביום הכפורים אזהרת לילה ויום הם אזהרות חלוקין, וא"כ לא יהיה חייב בכהאי גוונא.

אל"א ודאי כיון דשם איסור אחד הוא מצטרף לחיוב, וא"כ הכי נמי חייב באוכל בין השמשות ממה נפשך ע"כ.

★ ★

בגמ': ור"א האי בה מאי עביד ל' מיבעי' פרט למתעסק.

וכתב רש"י דלפי זה לית ל' הך דמלאכת מחשבת אסרה תורה - בשבת.

האגלי טל בפתחה לספרו (סוף ס"ק ג') הביא דברי רש"י אלו דלר' אליעזר לית ל' מלאכת מחשבת אסרה תורה, והאגלי טל מביא ראי' לזה ממה דמחייב ר"א בשבת (צ"ד ע"ב) נוטל צפרניו בידי, וחכמים פוטרים לפי שאין הדרך ליקח רק בכלי, ופטור של כלאחר יד הרי הוא משם מלאכת מחשבת, ור"א שחולק מחייב לשיטתו כאן שסובר דלא אמרין מלאכת מחשבת אסרה תורה. והא דפוטרי שם ר"א בנוטל צפרניו של חברו, התם כיון דהוי שינוי בהנפעל, וכדפירש"י שם שאינו יכול לאמן את ידיו ליטול יפה בלא כלי, שינוי כזה הוה פטור בכל התורה כולה, לא רק לגבי שבת, ואין זה מטעם מלאכת מחשבת אסרה תורה.

★ ★

בשו"ת אבני נזר (סי' ס"ג, והובא באגלי טל החדש סי' קי"ג) נשאל האיך אפשר לומר דר"א לית ל' מלאכת מחשבת אסרה תורה, דהרי בזבחים (מ"ז ע"א) מפורש דלר"א דס"ל זה מחשב וזה עובד חייב, לגבי שבת ל"א דנתחייב זה במחשבתו של זה, דמלאכת מחשבת אסרה תורה, הרי דגם ר' אליעזר סובר - מלאכת מחשבת אסרה תורה.

וכתב האב"נ: ונראה, דהנה כל הראי' מר"א דלית ל' מלאכת מחשבת אסרה תורה, היא מדאצטרין קרא למתעסק, אך לבתר דמשני - הנח לתינוקות הואיל ומקלקל חייב, מתעסק נמי חייב, אין ראי' מר"א כלל דלית ל' מלאכת מחשבת אסרה תורה, דהא קרא דבה במתעסק בחובל כו'. וניחא סוגיא דזבחים.